

U srijedu 6. listopada 2021. u Kuli nad Kamenitim vratima Ivan Nađ, Zmaj Brezanski od Hrvata je održao predavanje

„EKSHUMACIJA I PRIJENOS KOSTIJU KVATERNIKA, BACHA I RAKIJAŠA IZ RAKOVICE U ZAGREBAČKU KATEDRALU – povodom 100-te obljetnice (1921. -2021.)

Predavanje počinje citatom izvješća koje je napisao Veliki Meštar "Braće Hrvatskoga Zmaja" Emilije pl. Laszowski, Prazmaj Brloški i Ozaljski I.:

"Punih 50 godina kosti boraca za narodnu slobodu trunule su u zapuštenom grobu bez križa, cvijeća i blagoslova. Eugen Kvaternik, Vjekoslav Bach i Antun Rakijaš, ubijeni su na Ljupča planini 11. listopada 1871. i pokopani u taj grob, bolje rečeno jamu, kao strvinari, bez lijesa - ogoljeni...Više godina "Braća Hrvatskoga Zmaja" stavila su si zadaćom da kosti ovih hrvatskih mučenika polože u dostojan grob... Dobiše zaštitu sviju oblasti, ali nikakove novčane potpore. I tu posegnuše rodoljubna braća u svoj džep, staviše i svoja auta na raspolaganje za ovu svetu hrvatsku stvar, uz obavezu da će svoja imena prešutjeti..."

Pa nastavlja izlaganje riječima:Neka mi oprostite zmajska braća „ da će svoja imena prešutjeti“ ja sam to prekršio – pisao, objavio i sada u predavanju o tome govorim. U spomen na taj povijesni događaj i braću Zmajevce istraživao sam u svim raspoloživim arhivima i iz različitih izvora i uz prezentaciju nekoliko povijesnih fotografija i preslika dokumenata koji opisuju pripreme za ekshumaciju, pronalazak namjerno zametnutog (i zapuštenog) groba i dobivanja više potvrda i suglasnost vlasti.

Zmajska braća poučena iskustvom višegodišnjeg truda u pronalaženju kostiju Hrvatskih mučenika Zrinskog i Frankopana, ekshumacije i svečanog prijenosa iz Bečkog Novog Mjesta u zagrebačku prvostolnicu (1919. g.) u tome uspiju, a pomaže im rakovički župnik Ivan Kolaković koji pronalazi žive svjedoke pokopa žrtava.

Nakon potrebnih izvoda u gruntovnici, šalju dopis Kraljevskoj kotarskoj oblasti Slunj - "Zamolnicu za ekshumaciju zemnih ostataka Kvaternika, Bacha i Rakijaša" i dobiju "UREDOVNU POTVRDU" a zatim potvrdu od župnika i dozvolu biskupa iz Senja za zajednički ukop (Ante Rakijaš, pravoslavni Hrvat) na groblju u Rakovici (dok se u Zagrebu ne izgradi grobnica u arkadi Mirogoja ili u Šestinama uz grob dr. Ante Starčevića). Posebnom molbom obratio se Zmajski odbor zagrebačkom nadbiskupu dr Antunu Baueru (... "pošto držimo da bi privremeno, najdostojnije ih sahranili u stolnoj crkvi uz Zrinjskog i Frankopana, dok se ne odredi stalni počasni grob ...a doprema i pogreb obaviti će se tiho i skromno u prisuću najužeg kruga "Braće Hrvatskoga Zmaja..) a on im udovolji.

I za prijenos je trebalo prikupiti dokumente i ishoditi "Mrtvačku putovnicu", izraditi kovani lijes za kosti i vanjski za prijenos i svečani ukop u kriptu -grobnicu

Zmajsko izaslanstvo kreće u Rakovicu u zoru 14. listopada (petak) sa tri automobila koja su im besplatno dali na raspolaganje zagrebački imućni rodoljubi Zvonimir pl. Štauduar, Zmaj Omiljski I, Stjepan Grahovac, Zmaj Rožman i Franjo Pasarić, Zmaj Puščenski, dok su ostale troškove preuzeli braća Schweinger, te zmajska braća Stjepan Strzalkovski, Zmaj Kundinski i Mirko Krpić-Močilar, Zmaj Močilarski. U prvom se automobilu vozio zmajski odbor Veliki Meštar Emilije pl. Laszowski, prazmaj Brloški i Ozaljski, dr. Milan Ogrizović, Zmaj Vratnički, Zvonimir pl. Štauduar, Zmaj Omiljski I i Stjepan Strzalkovski, Zmaj Kundinski, u drugom odbornici: podžupan Dragutin Šilhabel, Zmaj Požeški, zastavnik Dragutin Mlinarić, Zmaj Popovturenski , Stjepan Grahovac, Zmaj Rožman i Stjepan Strocinger, Zmaj Petrovski (s malim lijesom određenim za kosti), a u trećem Franjo Pasarić, Zmaj Puščenski, Karlo Jurčić,

Zmaj Kalnički i Mirko Krpić-Močilar, Zmaj Močilarski, a u Slunju im se pridružio prof. dr. Ivan Franić, Zmaj Vukogorski.

Došavši u Slunj u uredu kotarske oblasti i suda, prijaviše dolazak i pregledaju dokumentaciju, dogovore za sutra ekshumaciju i obavijeste župnika u Rakovici koji poziva svjedoke i naruči radnike za iskop.

Kada su se u subotu okupili članovi komisije i starac Antun Pavličić, svjedok ukopa ubijenih počelo je oprezno kopanje „*odgrtala se zemlja, više rukama braće Zmajevaca nego oruđem i malo po malo javile se u zemlji prve kosti*“ i *oprezno povadene rukama Velikog meštra prazmaja Brloškog i Ozaljskog, barjaktara zmaja Omiljskog*, te stavljene na narodnu hrvatsku trobojnicu i pohranjene u mali limeni lijes (donesen iz Zagreba), a župnik vlč. Ivan Kolaković blagoslovio je te svete nam narodne relikvije i održao govor

„Do tada se okupilo mnoštvo naroda te školska mladež i poredali u povorku. Dva graničarska momka na ramena dignu lijes sa vijencima okićen. Zmajevci razviju svoju zastavu, križ iziđe naprijed, zvono s crkve zazvoni, a sprovod je vodio podarhiđakon drežnički g. Kostelac sa mjesnim župnikom“. Ovaj neobični sprovod krene glavnom cestom kroz Rakovicu, mimo "glavnog stana Kvaternika", a onda uz brijeg put crkvice koja je bila izvana okićena zelenilom i cvijećem, Hrvatskim i crnim zastavama, a u nutrini svečano rasvijetljena. Lijes bude postavljen na katafalk, a župnik -bilo je oko 11 sati - odsluži pjevani "Requiem". Zatim obavi blagoslov, a potom je odslužena slavenska služba božja. A lijes okićen vijencima, uz zmajsku zastavu, ostao je u crkvi cijeli dan "stražen domaćim momcima i nadziran oružničkom patrolom" na poklon i hodočašćenje naroda.

Poslije mise sastavio se u općini „Zapisnik“ o nalazu i ekshumaciji kostiju, a „potpisali su se članovi komisije, oba starca „pokapači“ (Pavličić i Pavlić), svi radnici „iskapači“, Zmajski odbor, otočki i slunjski izaslanici, te još neki...“

Sutradan su krenula „Braća Hrvatskoga Zmaja“ s lijesom iz crkve, a sprovod je vodio župnik Kolaković. „Lijes je stavljen na okićeni auto, a do njega sjedoše braća Zmajevi: podžupan Dragutin Šilhabl, Zmaj Požeški, barjaktar Dragutin Mlinarić, Zmaj Popovturenski, i Stjepan Grahovac, Zmaj Rožman kao počasna pratnja, dok su Veliki Meštar i braća dr. Milan Ogrizović, Zmaj Vratnički i Zvonimir pl. Štauduar, Zmaj Omiljski pod zmajskim "standartom" u prednjem autu predvodili povorku. Iza lijesa krenuo je treći auto i zmajevci Stjepan Strzalkovski, Zmaj Kundinski, Stjepan Stadcinger, Zmaj Petrovski, Karlo Jurašić, Zmaj Kalnički, Mirko Krpić-Močilar, Zmaj Močilarski, te inž Spiler...“

Uz klicanje naroda "SLAVA KVATERNIKU" krenuli su iz Rakovice u Slunj gdje su sve kuće bile okićene zastavama i sagovima, a na prozorima u cvijeću gorjele svijeće. Pred parkom gdje se okupilo na stotine seljaka, auti se zaustaviše, a kovani lijes prekriven hrvatskom trobojnicom digoše i postaviše na priređeni katafalk okružen svijećama, cvijećem te djevojkama i momcima u svečanom ruhu. Mjesni pjevački zbor je otpjevao Novakovu "Hrvatskoj", pa je govorio župnik Mikan, a na kraju se pjevala hrvatska himna. Lijes ovjenčan vijencima Slunjana: "HRVATSKIM MUČENICIMA - HRVATSKI SLUNJ", dignut je na ramena četvorice kršnih kordunaša Slunjana i praćena trojicom svećenika i mnoštvom naroda, krenula je povorka preko mosta, gdje se načelnik Neralić zahvalio "Braći Hrvatskoga Zmaja" a u ime Družbe govorio dr Milan Ogrizović, Zmaj Vratnički.

Lijes je stavljen u auto i posipavan cvijećem, a povorka krenula u Karlovac gdje ih je pred Zorin domom dočekalo građanstvo i sva društva sa barjacima. Nakon pozdrava gradonačelnika dr Bože Vinkovića sokolske fanfare su odsvirale himnu.

Krenuli su, i žalobna povorka je stigla na Kaptol pred katedralu. Prema obećanju preuzvišenom nadbiskupu Baueru ("doprema i pogreb obaviti će se tiho i skromno, u prisuću najužeg kruga "Braće Hrvatskoga Zmaja") nije organiziran svečani doček. Lijes je skinut s auta, unesen u katedralu, gdje je položen u krasan metalni lijes te zatvoren, a onda prenesen na ramenima zmajske braće (Laszowski, Prazmaj Brloški i Ozaljski, Deželić, Prazmaj Klokočki I, dr. J. Kumičić, Zmaj Sisolski I, Krasović, Zmaj Risnjački) iza oltara. Kad su ga blagoslovili župnik sv. Blaža vlč. Vlado Kerdić, Zmaj Davorski, zmajski kapelan kanonik Janko Barle, Prazmaj Budanjski i vlč. Filip Hajduković, Zmaj Ivanovčanski odnesoše lijes u grobnicu-kriptu zmajevci: Veliki Meštar, Prazmaj Klokočki, Zmaj Omiljski i Zmaj Popovturanski, te ga postaviše tik do lijesa Zrinskoga i Frankopana, položivši vijenac "Braće Hrvatskoga Zmaja".

"Nad otvorenom rakom progovoriše nadgrobno slovo g. župnik Kerdić, Zmaj Davorski i dr. Ogrizović, Zmaj Vratnički.

Time je prijenos dovršen, a hrvatski narod tako ispunio svoj zavjet, da je iskazao narodnome svome borcu za slobodu onu počast, koja ga ide, a "Braća Hrvatskoga Zmaja" bila su samo vjerne slugе narodne hrvatske duše, te to provedoše iz ljubavi prema domaji, poštovanja prema mučenicima i iz oduševljenja za veliku ideju slobode, za koju je poginuo Kvaternik, ne mareći za goleme novčane žrtve."

Nakon 100. godina (1921.-2021.) u kripti zagrebačke katedrale gdje poživaju kosti Kvaternika, Bacha i Rakijaša molitvu je predvodio fra Tomislav Glavnik, zmaj Svetoduški, gvardijan samostana franjevac konventualaca u Zagrebu a sjećanju i molitvi se pridružio Ivan Nađ, zmaj Brezanski od Hrvata

O spomen - obilježje na mjestu groba u Rakovici

U članku Zmaja Vratničkog "SLAVA EUGENU KVATERNIKU" pisalo je "o zametnutom grobu Kvaternika i drugova":

"Ona zemlja iako nije blagoslovljena svećeničkom rukom, ni oškropljena svetom vodicom, postala je sveta stoga što je krila najveću hrvatsku svetinju, kosti velikih patnika. Dodirom sa tim svetim kostima i ona je postala sveta, pa kad harni Hrvati poslije pedeset godina podignu one mile ostatke, sveta će za nas ostati i dalje ona zemlja koja ih je brižno krila i do danas nama sačuvala." i želje Zmajevaca: "na ovoj njivi, na prostoru koje će odsad biti drvoredom zasađeno i za potomstvo obilježeno obeliskom":

"OVDJE SU PEDESET GODINA, OD 1871. DO 1921., BEZ KRSTA I BEZ CVIJEĆA, BEZ HUMKA I BEZ BLAGOSLOVA, POČIVALI BORCI ZA NARODNU SLOBODU: EUGEN KVATERNIK, VJEKOSLAV BACH I ANTUN RAKIJAŠ"

Da se dio želja zmajske braće ostvari pokrenuo sam inicijativu, da Družba "Braća Hrvatskoga Zmaja" nakon devedeset godina (8.listopada 2011. godine) u suradnji sa općinom Rakovica postavi spomen-obilježje na tom mjestu i istim tekstom uz dodatak: **ZASLUGOM "BRAĆE HRVATSKOGA ZMAJA" NJIHOVE KOSTI SU PRENESENE U ZAGREBAČKU KATEDRALU.**